

Vestnordisk Råd

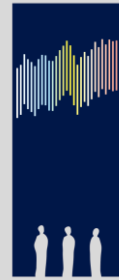
Althingi, Kirkjustræti 12st
IS-101 Reykjavik
Island

vestnordisk@althingi.is

www.vestnordisk.is

Inga Dora Markussen

T; +354 5630 731

VESTNORDISK RÅD

Kort præsentation af oplæg og oplægsholderne samt programoversigt

Kønsspecifikke udfordringer

- med særlig fokus på mænds udfordringer

25.februar 2017 - Tórshavn, Færøerne

Vestnordisk Råds temakonference

KØNSSPECIFIKKE UDFORDRINGER MED SÆRLIG FOKUS PÅ MÆNDS UDFORDRINGER

Tid: 09.00-17.00 lørdag 25.februar 2017

Sted: Hotel Hafnia

09.00-09.05	<u>Åbning af Temakonferencen</u> Bryndís Haraldsdóttir , Vestnordisk Råds formand, Island
09.05-09.10	Moderator gennemgår programmet og præsenterer oplægsholdere
09.10-10.15	2 Oplægsholdere samt spørgsmål <ul style="list-style-type: none"> • Forældreorlov i Vestnorden<ul style="list-style-type: none"> ○ Ólavur Ellefsen • Uddannelse hverdagsliv, og fremtidsperspektiver blandt drenge fra Vestnorden<ul style="list-style-type: none"> ○ Firouz Gaini
10.15-10.30	Kaffe og the
10.30-12.15	3 oplægsholdere samt spørgsmål <ul style="list-style-type: none"> • Mænd og ligestilling – et nødvendigt perspektiv for ligestillingen<ul style="list-style-type: none"> ○ Tryggvi Hallgrímsson • Mænds vilkår og stiftelser af mandegrupper i Grønland<ul style="list-style-type: none"> ○ Anda Poulsen • "Levende vædder eller kogt fårehoved" –Er manden klar til de nye tider og de udfordringer som han møder, eller går han ned med stress?<ul style="list-style-type: none"> ○ Niclas Heri Jákupsson
12.30-13.30	Frokost – Hotel Hafnia
13.30-14.30	2 oplægsholdere samt spørgsmål <ul style="list-style-type: none"> • Mænd og helbred<ul style="list-style-type: none"> ○ Pál Weihe • Mænd og adgang til sundhedstilbud, særlig forbyggende undersøgelser<ul style="list-style-type: none"> ○ Katrin Kallsberg
14.30-16.00	Work shop – løsningsorienteret diskussioner Fremlæggelse i plenum Debat
15.00	Kaffe og The
16.00 – 17.30	Ministrenes indlæg og efterfølgende spørgsmål
19.00	Middag – Hotel Hafnia – alle konferencedeltagere er inviteret

Oplægsholder, Formand for Ligestillingsnævnet, Færøerne

Forældreorlov i Vestnorden

Forældreorlov er et af de områder, hvor der er stor forskel på Island på den ene side og Færøerne og Grønland på den anden side. Internationalt set er Island et forgangsland med 3+3+3 ordningen, hvor moderen har ret til 3 måneder, faderen ret til 3 måneder og der er 3 måneder til deling. Grønland og Færøerne har en mere traditionel tilgangsvinkel med store mødrekvoter (14-17 uger), små fædrekvoter (3-4 uger) og en fælles pulje (17-26 uger), som forældrene kan deles om.

I praksis ender den fælles pulje hos mødrene. Statistikken viser i hvert fald, at færøske mænd tager en forsvindende lille del af forældreorloven, og dette har utvivlsomt vidtrækkende konsekvenser for den generelle ligestilling. Island rangerer generelt højt i internationale ligestillingsbarometre, og selv om Færøerne og Grønland ikke deltager i disse undersøgelser, kan vi roligt antage, at de ville rangere betydeligt lavere.

Udover at være et umiddelbart ligestillingsproblem, hvor kønnet i Færøerne og Grønland – i strid med ligestillingsloven – er altafgørende for de reelle rettigheder, så kan det argumenteres for, at uligestillingen vedrørende forældreorlov er en kraftigt medvirkende årsag til en række afledte kønsbetingede uligheder. Fædre mister retten til deres børn, børn mister retten til deres fædre, og kvinder fastholdes i en omsorgsrolle, der begrænser deres karrieremuligheder, deres adgang til styrende roller i det offentlige rum og deres økonomiske råderum.

I foråret 2017 vil der i det færøske lagting, for første gang siden ligestillingsloven blev vedtaget i 1994, være en generaldebat om ligestilling. Forældreorlov vil være et af hovedemnerne, hvor de store mødrekvoter og magtmekanismerne omkring den fælles forældrepulje bør problematiseres og revideres. Island arbejder ligeledes med en opdatering af forældreorloven, hvor oplægget er, at moderen får ret til 5 måneder, faderen 5 måneder og der bliver 3 måneder til deling.

Kort om:

Ólavur Ellefsen er formand for det færøske ligestillingsnævn. Han er iværksætter, har en master-grad i virksomhedsøkonomi og datalogi, og udvikler til dagligt lærings- og beslutningsstøtteværktøjer.

Oplægsholder, lektor i Antropologi, Færøerne

Uddannelse, hverdagsliv og fremtidsperspektiver blandt drenge fra Vestnorden

En præsentation med fokus på centrale problemstillinger i forhold til drenges udfordringer i uddannelsessystemet i dag. I medierne bliver drengene ofte fremstillede som 'problematisk' og 'utilpassede', men hvordan oplever drenge og unge mænd selv situationen?

Præsentationen tager udgangspunkt i ny antropologisk forskning fra Færøerne, der knytter spørgsmål om formel uddannelse og karrierevalg til lokale kulturelle værdier og kønsidentiteter i forandring.

Præsentationen bidrager til en bedre forståelse for de komplekse kulturelle betingelser og strukturer, der påvirker drengenes valg og prioriteringer i forhold til transitionen fra ungdomsliv til voksenalder i det senmoderne samfund. Følgende spørgsmål bliver bl.a. diskuteret i forhold til drenge på Færøerne og i Vestnorden: hvilke dominerende mandstyper (maskuliniteter) har vi i lokalsamfundet? Har vi flere konkurrerende idealer for mænd i samfundet? Samspillet mellem lokale og globale konstruktioner af køn bliver også diskuteret i præsentationen.

Kort om:

Firouz Gaini er lektor i antropologi ved Færøernes Universitet. Gaini studerede i Oslo og København før han fik sin ph.d. fra Færøernes Universitet (2007). Han er ungdomsforsker med særlig interesse for spørgsmål om identitet, livsstil, køn, uddannelse og familie. Han har lavet etnografisk feltarbejde i Japan, Frankrig, Færøerne og Grønland. Han var postdoktor i tværfaglig børneforskning ved *Norsk center for børneforskning* (NTNU) i Trondheim 2013-2015. Han er tidligere formand for *Fróðskaparfelag Føroya* (Færøernes videnskabelige akademi). Han har udgivet en række videnskabelige artikler, rapporter og bøger på flere sprog, bl.a. *Lessons of Islands – Place and Identity in the Faroe Islands* (2013). Han er en af redaktørerne for *BARN – forskning om barn og barndom i Norden*.

Oplægsholder, Sociolog og ekspert i ligestilling, Island

Mænd og ligestilling – et nødvendigt perspektiv for ligestillingen

Spørgsmålet om mænd og ligestilling har været på den nordiske ligestillingsdagsordenen i et godt stykke tid. Både som en del af debatten om ligestilling mellem mænd og kvinder og som et specifikt emne. Kønsstudier og –forskning (e. gender studies) har afdækket opfattelser af maskulinitet og betydningen stereotyper har forhold til mænds sundhed og livskvalitet. Desuden har kønsaspektet været diskuteret i forbindelse med seksuelle overgreb, både fordi mænd er oftere gerningsmændene til seksuelle forbrydelser og også i stigende grad som modtagere af tjenester og ved løsninger for ofrene. Emnet kan kræve, at vi spørger vanskelige spørgsmål om livsholdninger og ofte står over for forskellige synspunkter. Men debatten om mænd og køn kan være særdeles nyttig, når det drejer om en række emner, lige fra det delte arbejdsmarked, kønsbestemte lønforskelle til seksuelle overgreb.

Omfattende viden er akkumuleret på området i de sidste år, men mere arbejde skal arbejde for at sikre en anvendelse for denne viden. Tryggvi Hallgrímsson sociolog og ekspert i ligestilling i Island vil diskutere de anvendte metoder har været at diskutere mænd og ligestilling i Island og Norge. Han vil drøfte de vigtigste udfordringer og spørge, hvordan samarbejdet kan bidrage til en mere effektiv ligestillingsarbejde i de enkelte lande.

Kort om:

Tryggvi Hallgrímsson underviste på universitetet i Akureyri før sin ansættelse for Ligestilling (Direktorat for ligestilling) i 2009. Han har siddet i mange udvalg og arbejdsgrupper om ligestilling og arbejdede især med nordisk mandlige gruppe for EK-JÄM í 2011 og en arbejdsgruppe om mænd og ligestilling som afleverede anbefalinger til den islandske minister for ligestilling i 2013.

Oplægsholder, Speciallæge i samfundsmedicin

Mænd og helbred

Med udgangspunkt i befolkningsundersøgelser beskrives forskelle i mænds og kvinders selvoplevede helbred på Færøerne 2015.

Kort om:

Pål Magni Weihe er speciallæge i samfundsmedicin/arbejdsmedicin og overlæge i arbejdsmedicin. Har siden 1988 været leder af Afdeling for Arbejdsmedicin og Folkesundhed i det færøske syghusvæsen og i samme periode sociallæge for Færøerne. Weihe har i over tre årtier forsket i den marine foruenings negative påvirkning af fostres og børns nervesystem. Han har i mange år været formand for Folkesundhedsrådet på Færøerne. Er også mangeårig medlem af Human Health Assessment Group under AMAP, som er et program under Arktisk Råd og siden 2015 co-chair. Er adjungeret professor i folkesundhed ved Færøernes Universitet.

Anda Poulsen

Oplægsholder, initiativtager af mandegrupper, Grønland

Mænds vilkår og stiftelser af mandegrupper i Grønland

I mange år har det været tabu omkring mændenes sociale vilkår, og ikke mindst om mændenes følelser i Grønland. Alle i Grønland ved og hører, at mange grønlandske mænd kan være voldsomme og vil ikke snakke om deres daglige problemer og følelser.

Til dagligt hører man i medier voldelige mænd, mænd der voldtager kvinder og mindre årige piger og drenge, mænd der begår selvmord osv.

Mandegruppen i Nuuk, Nuummi Angutit Oqaloqatigiiffiaat, startede 26. november 2015. Siden da kommer rigtigt mange mænd hver tirsdag aften til Børne og familie centret, hvor møderne holdes. Her samles mænd med mange sociale problemer og har kæmpet og arbejdede med sig selv i mange år alene. Her får de hjælp og støtte af frivillige mænd der også selv har og haft sociale problemer og vil selv komme videre, og hjælpe andre mænd.

2016 i september blev afholdt et mænds seminar Kangerlussuaq, som Nuummi Angutit Oqaloqatigiiffiat, (Mandegruppen i Nuuk) arrangør, og som selvstyret støttede og finansierer.

November og december 2016 rejste Anda Poulsen langs kysten for at støtte og vejlede mandegrupper som deltog i mændenes seminar.

Kort om:

Anda Poulsen er uddannet som socialpædagog i Nuuk 1989. Og har efteruddannelse som psykoterapeut.

Arbejdede i døgninstitutioner for børn og unge både i Sisimiut og i Nuuk omkring 25 år.

Anda Poulsen startede i 1990 et frivilligt selvhjælpsgruppe og telefon linie for folk som har tanker om at begå selvmord, og for familier som har mistet en familiemedlem p.g.a. selvmord.

Denne frivillig arbejde kører og bredt sig i kysten, og eksisterede i 20 år.

Han er kendt for børn og unge radioprogrammer i Grønlands radio KNR som han laver mange udsendelser i mere end 30 år.

Anda Poulsen har også lavet flere teater stykker bl.a. omkring mænds vilkår som blev vidst i kysten 1994.

Han har lavet flere digte om mændenes vilkår.

Startede mande gruppen i Nuuk i november 2016.

Katrin Kallsberg

Oplægsholder,
Lagtingsmedlem, Færøerne

Mænd og adgang til sundhedstilbud, særlig forebyggende undersøgelser.

Præsentationen kalder jeg 'den lille forskel' om ulige adgang til sygdomsforebyggende undersøgelser/screeninger. Inden for sundhedssystemet er flere undersøgelser målrettede til det ene køn - kvinder. Forebyggende kontrolundersøgelser i graviditeten, lægebesøg i forbindelse med svangerskabsforebyggelse, endvidere er screening for livmoderhalskræft et regelmæssigt tilbud til kvinder en stor del af deres voksne liv og screening for brystkræft er etableret for kvinder. Der findes ikke tilsvarende tilbud specifikt til mænd på Færøerne. Mænd bliver typisk undersøgt i forbindelse med deres arbejde, på Færøerne er det den 'blå bog' med helseoplysninger i forbindelse med mønstring på skibe. Der er også undersøgelserne i forbindelse med livsforsikringer. Disse undersøgelser er dog ikke specifikt rettet mod mænd.

Vi ved at kvinder hyppigere opsøger læge og spørgsmålet er om sundssystemet tager hensyn til mænd i deres tilbud? Er mænd udsatte for diskrimination i forbindelse med adgang til sundhedsydelse? Har dette i så fald betydning for deres sundhedstilstand?

Kort om:

Jeg er speciallæge i gynækologi og obstetrik, ansat som overlæge på Landssygehuset i Tórshavn. Siden 1.9.15 har jeg været halvtidsansat, da jeg blev valgt ind i Lagtinget for Tjóðveldi. Endvidere har jeg tidligere været forkvinde i ligestillingsudvalget i perioden 2011-2015, og mangeårigt bestyrelsesmedlem af Færøernes kræftforening.

Niclas Heri Jákupsson,
Færøerne

"Levende vædder eller kogt fårehoved"

Rollen at være mand er efter meget kort tid forandret. Fra at manden viste at hans rolle var at være forsørger, jæger og beskytter, er der nu helt andre krav til ham?

Er manden klar til de nye tider og de udfordringer som han møder, eller går han ned med stress?

Kort om:

Niclas Heri er forhenværende markeds- og salgchef. Han er også musiker, digter og børnebogsforfatter. Niclas gik ned med stress i 2006 - og var rigtig syg af stress i 3 år.

De sidste 8 år har Niclas Her arbejdet med at undervise i livsglæde, arbejdsglæde og stress